

*Reflexions al voltant d'un cas
d'Orientació Vocacional
2013*

1

Reflexions al voltant d'un cas d'orientació vocacional

Primera part.....pàg. 1

Segona part.....pàg. 7

Tercera part.....pàg. 11

Quarta part.....pàg. 15

2

Projecte per establir processos d'orientació vocacional a la Universitat

Contextualització....pàg. 16

L'orientació i el context
universitari.....pàg. 18

L'orientació.....pàg. 21

L'orientació vocacional als
centres d'educació

secundària.....pàg. 26

Proposta.....pàg. 29

Fitxa tècnica de
la proposta.....pàg. 36

1 Reflexions al voltant d'un cas d'orientació vocacional

1. Primera Part

La Berta té 20 anys i en fa dos que estudia el grau d'Estudis Anglesos a la Facultat de Filosofia i Lletres. Se la nota força neguitosa, actualment està matriculada a set assignatures, tres de primer curs i quatre de segon. Va a totes les classes, però aquest últim semestre ha suspès quatre d'aquestes set. Això la fa estar nerviosa, ella es descriu com una bona estudiant, sempre ha estat de treure vuits i nous. Durant el període d'exàmens, però, no ha trobat les "forces" i la constància suficient per estudiar, comenta que li ha fet molta mandra posar-se a estudiar, que quan ho ha intentat li ha suposat un esforç tan gran que ha decidit que fent un parell de lectures dels apunts de les assignatures, ja es podria presentar als exàmens, *"...imaginava que els exàmens no m'anirien del tot bé, per això, perquè no he estudiat realment, però potser no m'imaginava que tant malament, tant com per suspendre"*.

Comenta que va superar els exàmens de primer sense molta dificultat, tot i que no amb unes notes excel·lents, *"...no es poden comparar les notes amb les que jo treia a l'institut"*. També reconeix que el temps i l'esforç que va dedicar als primers exàmens no van ser els mateixos que per aquests últims i, aquí és on ella veu el problema.

Es planteja el fet d'anar a les reavaluacions dels exàmens, però comenta que no sap si tindrà la força suficient o les ganes per posar-se a estudiar altre cop i seguir endavant amb el següent quadrimestre.

Inicialment doncs, comenta que creu que necessita millorar les seves tècniques d'estudi i d'organització del temps, diu que ha perdut les hores i els dies en fer altres coses quan hauria d'haver estat estudiant. Vol tornar a sentir-se motivada pel grau i necessita eines per fer-ho.

Abans d'avançar amb el tema de les tècniques d'estudi i l'organització del temps, seguim parlant de la seva situació per veure si hi ha algun element o aspecte més, al qual ella possiblement li resta importància, que estigui influint en la seva demanda o en els nervis i angoixes que sent davant els estudis. Li pregunto: *què és el que ha canviat o si ha canviat alguna cosa entre el primer any de grau i aquest o entre el segon curs de batxillerat i els dos primers anys de la Universitat*. La Berta em respon que abans, quan anava a l'institut, s'ho passava molt bé, li agradava anar a classe. *Què és el que t'agradava d'anar a classe? Els continguts de les assignatures, el com es feien les assignatures...?* Comenta que li agradava quasi tot, excepte assignatures concretes.

El que més li agradava era l'Anglès, per la facilitat per l'idioma, i també Tecnologia. Igualment portava totes les assignatures al dia. Entenia que estudiar pels exàmens era part de la seva responsabilitat per superar el curs i els seus resultats acadèmics sempre havien estat molt bons. Durant el batxillerat va notar que havia de treballar o estudiar una mica més, però no li va costar gens fer aquest esforç, el resultat dels dos anys de batxillerat va ser bo. Emfatitza que a l'institut es sentia molt acompanyada pels professors/es i companys/es i que per contra, a la Universitat el contacte amb el professorat és molt més distant, *"...hi ha moltes més coses que has d'aconseguir per tu mateixa, hi ha poc seguiment i interès per part dels profes,... quan vas a buscar algun llibre a la biblioteca potser no hi és i això és un pal."*

Durant el primer semestre, va encarar amb ganes els primers treballs i exàmens. No li va costar gaire conèixer gent nova amb qui poder fer els treballs i les pràctiques fins i tot per fer algun cafè. Tot i això les primeres notes que va començar a treure no van ser molt bones, en comparació al batxillerat. Aquests resultats la van desanimar una mica i va ser quan va començar a treballar de manera mecànica la major part dels continguts de les matèries. Valora negativament la seva manera de treballar com la causa principal de l'actual desmotivació. El ritme mecànic ve marcat per la quantitat de treballs i pràctiques que els docents proposen com a metodologia per dur a terme l'avaluació contínua.

L'adaptació i la incorporació a la Universitat és un aspecte important per l'estudiantat ja que depenent de com s'afronti aquesta adaptació es definirà el seu pas per la institució. La transició entre les diferents institucions educatives (Escola-Institut-Universitat), comporta l'adaptació a una estructura institucional i un funcionament nou i específic. Alhora aquest moment coincideix amb la necessitat de crear un nou entorn social i de relació entre la resta d'estudiants i professorat. La transició que l'estudiantat ha d'afrontar entre l'Institut i la Universitat és la més significativa, per molts motius, tant institucionals com personals. Per començar, l'estructura organitzativa universitària és molt més complexa que la d'una escola o d'un institut. A nivell personal també canvien aspectes tals com el rol que s'espera de l'estudiant en una i altra institució, el clima relacional i les dinàmiques interpersonals.

A la Universitat, a diferència de l'institut, hi ha diversitat d'estudis especialitzats i organitzats en graus, postgraus i màsters. S'organitzen de manera gradual i aporten a l'estudiantat una formació específica d'un àmbit determinat. Les relacions entre persones i estructures que s'estableixen en ambdues institucions, també són elements clau i diferenciadors. En aquest sentit i, tenint en compte les dimensions d'una i altra, els estudiants modificaran els seus comportaments i relacions també per la proximitat que tinguin entre els seus iguals o professors/es. Això moltes vegades es facilita en un institut ja que les aules acostumen a estar menys massificades i la relació amb el professorat es diferencia en tant el seguiment que aquests fan de les tasques dels estudiants. S'evidencia aquesta diferència sobretot pel que fa a les relacions entre l'estudiantat i el professorat. La Universitat per contra, i cada vegada amb més freqüència, estableix les relacions entre professorat i estudiantat únicament amb l'assistència a les classes, les entregues dels treballs i tutories puntuals.

Una altra diferència entre una i altra institució és la organització, la gestió i la direcció. La Universitat s'organitza en diferents col·lectius oficials, més similar a la gestió empresarial, amb una organització jeràrquica molt més accentuada.

Sovint l'educació obligatòria i post-obligatòria no sempre contempla aspectes importants pel desenvolupament de les persones. Qüestions com el desenvolupament de la consciència crítica i autònoma enfront situacions que requereixen que ens posicionem davant el món, la incorporació d'eines per poder prendre de manera autònoma i conscient decisions sobre sí mateix i sobre els elements que influeixen en l'entorn més pròxim, etc. en són alguns exemples. A vegades, les escoles i instituts esdevenen espais on l'estudiantat segueix unes dinàmiques curriculars i docents que s'enfoquen exclusivament a l'adquisició de conceptes (que en el cas dels anys de batxillerat es centren en la necessitat d'afrontar un examen d'accés a la Universitat), i coneixements que reproduïxen les dinàmiques socials imperants.

Parlar doncs d'etapes de transició mal afrontades és potser parlar d'un plantejament i uns continguts del sistema educatiu erronis.

El cas que es presenta pot traduir aquesta mancança del sistema educatiu amb la impossibilitat o dificultat a l'hora d'orientar-se i adaptar-se a la dinàmica de la Universitat. No seria just atorgar tota la responsabilitat a les escoles i instituts, les institucions universitàries han d'assumir el seu rol d'orientadores en el procés d'incorporació de l'estudiantat. Moltes vegades no se'ls hi posen a l'abast les eines i espais suficients per tal que aquesta incorporació i adaptació a la nova situació esdevingui un procés senzill i beneficiós per les dues parts. Es podria explicar aquest fet quan no s'entén l'educació com quelcom que va més enllà de les aules i dels conceptes i procediments del currículum, i es contempla exclusivament l'adquisició d'uns coneixements que compleixen la funció reproductiva que el sistema d'organització social necessita per sustentar-se. En aquest context sembla que l'orientació educativa no té l'espai adequat dins l'educació formal.

El sistema de tutories (el que es llegeix sovint des de les escoles i instituts com a orientació) que es genera a tots els nivells educatius, moltes vegades fa que no es promocióni una autonomia suficient per part de l'estudiantat. Molts d'aquests necessiten d'aquest suport o recolzament tutorial per aconseguir esdevenir autònoms en el funcionament de la Universitat. Pocs són els projectes que treballin per a la incorporació activa i de participació social de l'estudiantat a la Universitat. En aquest sentit i a tall d'exemple s'ha d'esmentar el PAE (Programa d'Assessors/es d'Estudiants), iniciat al curs 2002-2003 per part de la UAP (Unitat d'Assessorament Psicopedagògic) de la UAB. Des del seu inici aquest programa pretén establir una relació entre estudiants de primer i estudiants d'altres cursos de les mateixes titulacions. La intenció d'aquestes tutories entre iguals és la de introduir a l'estudiantat en la dinàmica de la Universitat, fent-lo partícip d'aquelles activitats que contribueixen a la seva formació integral i que tingui un rol més actiu en el seu procés d'ensenyament-aprenentatge i la seva integració social.

Al llarg del temps el programa s'ha anat modificant segons les necessitats que s'han anat detectant en tots els seus anys d'implementació. A l'any 2010 es va a dissenyar una proposta formativa integral per l'estudiantat de la UAB. Dita proposta, presentada com a Formació Modular per al desenvolupament del projecte de tutories entre iguals, s'estructura en quatre mòduls formatius. En aquests s'agrupen els continguts necessaris per al desenvolupament d'eines i recursos que complementen la formació que es dona a les aules. Malauradament, aquesta proposta de formació es va aplicar l'últim any de funcionament del programa durant el curs 2010-2011.

La Universitat com a institució educativa superior ha anat canviant al pas del temps. Cada cop més les Universitats tendeixen a mercantilitzar l'educació, fer que aquesta esdevingui element de consum i no de desenvolupament personal. L'augment en la demanda de l'educació superior ha propiciat un canvi de model d'Universitat¹ fent que l'estat no es responsabilitzi completament del seu finançament i potenciant que aquesta funcioni com un mercat. És en aquest mercat on els estudiants consumeixen individualment uns béns, i on per descomptat competeixen.

En els darreres anys aquest procés de mercantilització afecta directament a la metodologia i a la finalitat de desenvolupament i transformació social² que la Universitat ha de complir. D'aquesta forma es transforma l'estructura universitària pública fent que el seu funcionament i organització s'assimili més a una empresa privada que a una institució educativa. L'educació doncs, esdevé regulada per la necessitat de consum massiu i competència que el mercat necessita per sustentar-se i sobreviure. El consum educatiu passa per damunt de les necessitats vitals i de desenvolupament dels estudiants i del conjunt de les societats. Les Universitats cada cop més estan a la mercè del que l'empresa privada necessita per mantenir-se, transformant moltes vegades les aspiracions personals de les persones en aspiracions del mercat laboral. Aquest fet comporta una greu supeditació de les persones al mercat de treball per damunt del desenvolupament personal i social.

En aquest sentit, cal mencionar l'iniciativa impulsada al 2008 pel Ministeri de Ciència i Innovació del Govern d'Espanya: "Estrategia Universidad 2015" (EU2015). Aquesta està encaminada a la modernització de les universitats espanyoles mitjançant la coordinació dels corresponents sistemes universitaris autonòmics. L'iniciativa determina la responsabilitat acadèmica col·lectiva per promoure les millores necessàries que facilitin l'eficiència i l'eficàcia social de les universitats. L'EU2015 ha d'establir el marc de modernització dels nostres estudis en el context de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) i els canvis necessaris en la seva organització, serveis i polítiques que afavoreixin el model de formació - aprenentatge basat en el propi estudiant universitari.

Els principals objectius que es marca l'Estratègia Universitat 2015 són:

Determinar la missió i les funcions bàsiques de les universitats espanyoles en el context actual així com el nou paper de les universitats públiques com

¹ No es pretén justificar el canvi de model arrel de la major demanda, sinó com a pretext econòmic a entendre els estudiants com a clients i no com a estudiants. Amb tota la magnitud d'aquest últim concepte.

² Com a finalitat social de la Universitat entenem la capacitat que ha de tenir aquesta institució de formar persones per a la transformació social, capaces d'esdevenir persones crítiques i dinàmiques en relació constant amb l'entorn.

a servei públic promotor de l'educació superior universitària i de la generació de coneixement.

Desenvolupar plenament la formació universitària, atenent els criteris de qualitat i adequació social, en el context del marc europeu i de la nova societat del coneixement.

Incrementar la capacitat investigadora i l'impacte de la mateixa en el progrés, el benestar i la competitivitat d'Espanya.

Millorar les capacitats de les universitats perquè serveixin a les necessitats socials i econòmiques del país, així com a la vitalitat cultural i el progrés humà.

Millorar la competitivitat de les universitats espanyoles a Europa i incrementar la seva visibilitat i projecció internacional.

Incrementar el finançament de les universitats sobre la base d'objectius i projectes, i millorar la política de beques, ajudes i préstecs als estudiants. Augmentar l'autonomia i l'especialització de les universitats, així com la seva rendició de comptes a la societat.

Recolzar el desenvolupament professional i la valoració social del personal universitari.

En aquest context considerem l'empoderament com l'objectiu més rellevant a assolir per l'orientació educativa. Podem trobar arrels d'aquest concepte a la concepció d'educació desenvolupada per Freire³, com a eina emancipadora de les classes socials emmarcada en l'educació popular. Actualment s'utilitza el terme en tant que atorga a les persones la capacitat d'enfortir les seves capacitats, posicionar-se davant del món amb certa confiança i prendre part activa de la transformació social. Això vol dir dotar a les persones de les eines adequades per tal que siguin capaces de transformar la informació de manera crítica i raonada en saber, coneixement i cultura, els quals seran utilitzats pel desenvolupament personal i social.

³ Paulo Freire (1970) *Pedagogia del Oprimido*. 2ª Ed. Mèxic: Siglo XXI

En la societat actual, on totes les situacions es caracteritzen per la seva transitorietat, no es comprèn ni es fomenta la vinculació real amb cap institució. Aquesta transitorietat pot ser entesa com ho planteja Bauman⁴ per definir l'anomenada "modernitat líquida" on les identitats canvien constantment de forma. L'autor planteja que aquestes semblen estables des d'un punt de vista extern, però que en ser mirades pel propi subjecte apareix la fragilitat i l'esquinçament constant. Sota aquesta mirada considerem molt necessària la continuïtat dels programes d'orientació vocacional entre totes les etapes educatives implicades i establir processos d'orientació dins les estructures mateixes.

Segons Bauman les nostres societats contemporànies s'han tornat "líquides", com les nostres decisions, les nostres maneres de treballar, d'estimar, de capacitar-nos, de relacionar-nos i també, de pensar-nos. Aquest és un motiu més que obliga a repensar els processos de decisió i elecció i treballar, durant totes les etapes educatives, les eines que permetin a l'estudiantat respondre a una societat amb aquestes característiques.

⁴ Zygmunt Bauman (2007) Miedo líquido: La sociedad contemporánea y sus temores. Barcelona. Paidós Ibérica.

2. Segona Part

Al començar la Universitat la Berta estava engrescada, contenta amb la tria final del grau i amb una mica de respecte per la novetat de la situació. Aquests estudis li aportaven una seguretat que la feia sentir bé. Dita seguretat però, s'ha anat esvaint al llarg del segon curs.

A primer es va matricular de totes les assignatures, un total de deu. D'aquestes en va aprovar set, la majoria de les quals caracteritzades per ser les més relacionades amb l'ús de la llengua. La resta d'assignatures es relacionaven directament amb la història i cultura de la llengua anglesa. El contingut de les matèries li determina el grau de motivació i superació d'unes assignatures enfront d'altres. Aquest fet, en comptes de tractar-lo com un fet lògic (mai ens poden agradar les coses al 100%), la Berta ho sent com a fracassos i això és el que la fa pensar que la tria del grau no ha estat la més adequada.

També diu que *"...a part de les coses que coneixia de l'anglès, no m'interessa si la història de la llengua és important, parlar la llengua és el que m'interessa."* En aquest sentit es pot intuir la manca de treball previ de recerca, elaboració de la informació i contrast davant l'elecció dels estudis. En algunes sessions la Berta comenta que està força decepcionada amb la titulació. Ens diu que *"...no és el que m'esperava."*, davant la pregunta de: *"Què és el que t'esperaves amb aquesta titulació?"* La Berta dubta una mica i després de pensar una estona comenta que no esperava que la titulació fos tant *"teòrica"*, és a dir, que no s'esperava que estudiar una llengua implicaria estudiar també els orígens, la fonètica, la cultura, etc. En les seves expressions no s'expliciten cap tipus d'expectatives de la titulació i de la Universitat com a tal.

És important que l'estudiantat trobi, a les classes, el vincle entre els continguts i temes de les matèries i els seus interessos i inquietuds, per així poder gaudir de l'aprenentatge. Iniciar un grau únicament en funció d'una expectativa laboral a llarg termini pot resultar un fracàs durant els primers anys de la carrera. Sovint l'objectiu a llarg termini és l'únic element que sosté la consecució d'una carrera i això comporta diferents inconvenients a l'hora de mantenir la motivació i l'interès durant el

desenvolupament present dels estudis. Així i tot, la Berta tampoc té cap mena de projecció a llarg termini pel que fa al desenvolupament professional i això fa més insostenible el seu present a la carrera. No hi ha ni expectatives que puguin sostenir el seu interès present ni elements que ajudin a construir la motivació i gaudir dels estudis triats. Quan se li planteja a la Berta quines expectatives professionals té davant la titulació d'estudis anglesos es queda una mica parada. L'única resposta que dona és que potser li agradaria fer traduccions del català a l'anglès, però que tampoc és una sortida laboral que la motivi⁵. Com dèiem abans la manca d'un procés d'orientació es fa evident d'una banda, pel desconeixement de les assignatures, continguts i coneixements que havia de treballar durant la carrera i d'altra, el desconeixement de les sortides laborals possibles del grau d'Estudis Anglesos.

Davant la proposta que m'expliqui quins van ser els arguments per la tria dels estudis em comenta que va escollir aquest grau perquè sempre li ha agradat molt l'anglès. A l'institut sempre destacava pel seu alt nivell. Els seus pares des de petita han volgut que estudiés anglès i per això sempre ha anat a una acadèmia. *"la meva mare és anglesa i per aquest motiu sempre he parlat tant bé l'anglès."* Quan parla de l'anglès no sembla que parli d'un tema que l'apassioni, sinó de quelcom que li resulta còmode estudiar. Aquesta facilitat és l'argument principal per la tria dels estudis, potser per davant d'altres interessos o motivacions. Es mostra segura amb l'anglès, ja que per ella és una cosa quotidiana, ampliar els estudis d'anglès és una tasca molt assequible.

Comenta que mai ha tingut clara una sortida després del batxillerat, *"... treballar davant de moltes persones no m'agrada, tinc molta vergonya. Per exemple fer de mestra o professora, em costa parlar en públic, sempre he sigut una mica tímida"*. Així doncs, sap el que no li agrada fer. Aquest és un altre argument que va fer servir a l'hora de justificar la tria dels estudis.

⁵ Les sortides que a la web es poden trobar del grau d'Estudis Anglesos són les següents: - Docència i producció de materials didàctics, en institucions tant públiques com privades. El turisme, les relacions públiques i les relacions internacionals. Les aplicacions de la tecnologia del llenguatge. El turisme, les relacions públiques i les relacions internacionals. Assessoria cultural i gestió en tasques de documentació en editorials, en col·laboració amb revistes i suplementos culturals, la coordinació i planificació d'activitats culturals en empreses, fundacions o institucions públiques. La investigació acadèmica.

Per la Berta un factor important de l'elecció està relacionada amb els bons resultats acadèmics. No planteja en cap moment una satisfacció directa amb el material d'estudi, les assignatures, el descobriment, etc. Tampoc planteja el que s'imagina fent en un futur professional dins l'àmbit d'Estudis Anglesos.

Durant les entrevistes ens comenta que també hi ha un factor econòmic que va influir tant per la tria d'Universitat com pel manteniment del ritme curs per any de la carrera. Afirmar que va triar la UAB per proximitat ja que d'aquesta forma podia estalviar diners de desplaçament i vivenda. Durant el primer curs va suspendre algunes assignatures i això va implicar unes despeses considerables a la matrícula d'enguany. Aquest factor, sumat al desconeixement d'ajuts i beques pels estudis, va constituir-se en un tema de converses en el seu context familiar.

La motivació és un aspecte que va molt relacionat al rendiment acadèmic. Quan un estudiant es sent motivat per algun tema o contingut farà els esforços suficients per tal que aquests es transformin en bons resultats acadèmics. Sovint es cau en l'error de lligar els resultats acadèmics a l'elecció de carrera sense tenir en compte que són molts els factors que influeixen en la motivació personal i acadèmica;

Factors Intrínsecs

- Percepció de falta de capacitat davant una tasca
- Falta de valoració pròpia davant la tasca
- Reconeixement del valor de la tasca
- Pressió per satisfer una demanda exterior
- Satisfacció que provoca la tasca per si mateixa
- Sentiment d'autonomia davant la tasca
- Percepció de competència davant la tasca

Factors del context

- Activitats i tasques que es proposen per desenvolupar
- La potenciació de l'autonomia
- La duresa i importància de l'avaluació

Els interessos de les persones estan estretament condicionats per les interaccions entre aquestes i el medi més proper. El medi és doncs, un aspecte molt important alhora de tenir en compte l'orientació que es pugui desenvolupar davant els interessos mostrats per les persones. Aquesta orientació ens haurà de conduir a descobrir quins són els interessos personals que comportaran el gaudi i l'activació i implicació davant la tasca. Un altre aspecte

important que actua com a condicionant de la motivació és el grau d'autonomia que es potencia i s'exigeix a la persona davant una tasca. Aquest ens és de gran utilitat per poder relacionar-ho amb el context educatiu que estem descrivint. Davant una situació dirigida de manera coercitiva no s'està propiciant que l'estudiantat actuï de manera dinàmica en relació amb el seu entorn, aquesta és la principal dificultat que es troba en les tasques orientadores. Moltes vegades estan sota un model preestablert que obvia la necessitat que l'estudiant té envers l'anàlisi de les seves motivacions i límits.

Aquesta manca d'autonomia es fa palesa en moltes etapes educatives que al llarg de la vida anem passant, tant és així que passar d'un rol depenent a un rol autònom és sovint un procés difícil. En aquest sentit el paper que els professors/es i el medi més immediat, així com els recursos que s'ofereixen a l'educació secundària post obligatòria i a la Universitat, és clau per la promoció de l'autonomia de l'estudiantat. Això evidentment xoca amb el model d'Universitat que abans esmentàvem i que percep als estudiants com a clients sense contemplar que han de gaudir de les assignatures, descobrir i reflexionar. Aquesta potenciació del món laboral com a determinant en el context universitari fan, moltes vegades, que un grau sigui un tràmit i que una elecció vocacional sigui una part del mateix tràmit.

Altres temes a considerar són l'econòmic. Més enllà de totes les qüestions individuals (habilitats, aptituds, interessos, etc.) té pes aquest factor tant en la tria com durant el seguiment de la carrera. Durant el procés d'orientació vocacional s'hauria d'incloure la cerca i anàlisi de les opcions econòmiques a les que poden accedir els estudiants. Així doncs, parlem tant de la realitat socioeconòmica familiar com de les possibilitats d'obtenir ajuts i beques pels estudis.

3. Tercera Part

L'objectiu que porta a la Berta a fer-nos la consulta és millorar la seva motivació en els estudis. Durant el treball que fem al voltant de la motivació li demanem que ens comenti les seves aficions o interessos, més enllà del camp estrictament acadèmic. Ens comenta que fora de l'anglès hi ha poques coses que li interessaria estudiar. Parlem sobre la vinculació que té l'elecció d'una carrera amb les nostres aficions i interessos.

Li pregunto per les coses que li agrada fer fora de les classes, les aficions que té o qualsevol activitat amb la que gaudeixi. La Berta no detecta interessos acadèmics més enllà d'Estudis Anglesos degut a què va analitzar poc les seves motivacions personals i no les ha pogut interpretar en termes d'estudi. Davant aquest plantejament contesta que li agrada quedar amb les amistats, sortir de festa, etc. No concreta cap mena d'afició o interès, inclús es mostra incòmoda.

Durant una de les sessions, la Berta comenta que algunes vegades s'havia imaginat fent mecànica; *"Tenia moltes ganes de treure'm el carnet de cotxe, perquè des de quart d'ESO que vaig amb moto i m'agrada molt conduir i saber arreglar-me jo mateixa la moto..."*. Ens explica que va rumiar la pregunta sobre els interessos a casa seva i es va adonar que havia obviat aquest interès. Fins i tot ens comenta que *"...quan s'espantava alguna cosa a casa, com per exemple algun electrodomèstic o se'n va la llum, sempre sóc jo la que ho desmunto o ho intento arreglar..."* Davant aquesta afirmació li pregunto si mai s'ha interessat per vehicular aquests interessos i habilitats en estudis i em comenta que alguna vegada s'havia plantejat estudiar alguna cosa de mecànica però, *"... si escullo fer mecànica no crec poder tenir sortides laborals, perquè ja se sap, hi ha molt poques noies mecàniques, no sé, per alguna cosa deu ser no?"*. *"Estudiar anglès segurament em donarà una feina abans que la mecànica."*

Li pregunto si durant l'ESO o el Batxillerat ha rebut alguna acció orientadora (acadèmica o professional), i em diu que sí. Durant el primer trimestre de segon de batxillerat el tutor que tenien els va passar un test per saber quines eren les habilitats que tenien en relació als entorns laborals. Els resultats més o menys li deien que tenia facilitat en la lingüística (domini de l'expressió verbal, ús correcte de l'idioma, etc.), la

mecànica (treballar amb eines o màquines, facilitat per comprendre el funcionament de mecanismes diversos, etc.) i habilitat espacial (distinció entre formes volums i posicions en l'espai). L'acció orientadora va estar limitada a l'administració d'un test d'interessos i la lectura dels resultats per part de cadascun dels estudiants. No es va fer cap altra acció per tal de treballar la presa de decisions i l'administració del test va quedar com un fet aïllat i lúdic.

També ens comenta que van anar al saló de l'ensenyament "*...em va servir per saber a quina Universitat m'agradaria anar.*" La Berta comenta l'activitat de la visita al saló com una mena de publicitat de les universitats i que va ser útil a l'hora de triar el lloc on s'inscriuria per fer estudis anglesos.

La Berta ens planteja que va perdre la motivació per a continuar els estudis que està fent a la Universitat. Una transició mal afrontada, ja sigui per pressió externa, angoixa o excés d'informació, pot comportar: fracàs, pèrdua de motivació, cansament, pèrdua de l'autoestima i una problemàtica que pot conduir a una marginació i conseqüent abandonament dels estudis universitaris.

La transició d'una etapa educativa a una altra comença molt abans del moment de trasllat entre institucions educatives (en aquest cas de l'educació secundària post-obligatòria a la Universitat). Aquesta s'inicia en el moment en què l'estudiant decideix d'una manera més o menys guiada la continuació dels estudis o la incorporació al món laboral. Moltes vegades aquesta decisió no respon a un procés de reflexió, autoconeixement i presa de decisió raonat o a un procés guiat a partir d'estratègies i recursos adequats, sinó que es basa en preferències o influències sovint poc realistes o fins i tot, poc relacionades amb l'entorn o les potencialitats i limitacions de cadascú.

L'elecció d'uns estudis superiors no és una tasca fàcil. Triar amb poca experiència i potser, poc costum de reflexionar ordenadament i desapassionadament, pot ocasionar que es decanti de manera precipitada per una opció d'estudis inadequada. Al llarg de tota l'escolarització poques vegades se'ns dona la oportunitat de prendre decisions importants sobre les nostres accions. És en etapes de transició educatives quan es demana que l'estudiant sigui capaç de prendre una decisió al voltant del seu futur més immediat i que alhora marcarà en un alt percentatge el seu desenvolupament personal, acadèmic i professional.

Per a Krumboltz⁶ (1979) la presa de decisions és un procés compresiu al llarg de la vida de l'individu, influït per factors psicològics, socials i econòmics. Aquests factors influeixen en les preferències professionals, en les destreses per a prendre decisions de carrera i en les conductes d'entrada a les alternatives i les ocupacions. En aquest sentit, és molt important no entendre la presa de decisió com la finalització d'un procés, ja que sempre ve acompanyada d'unes conseqüències que segurament desembocaran a més preses de decisions.

L'orientació és necessària en els diferents contextos educatius i socials que envolten a les persones al llarg de la seva vida. Aquesta hauria d'estar present de manera transversal al llarg de tot el període de l'educació obligatòria i post-obligatòria, per tal d'aportar la possible transferència dels continguts a uns estudis posteriors o a la vessant pràctica d'aquests. Aquesta tasca sovint resulta difícil per als docents, ja que aquests no han rebut la formació necessària. Alhora, als centres educatius, els professionals vinculats amb la pedagogia i psicopedagogia sovint són insuficients per la quantitat d'estudiants als que s'ha d'atendre. Per això, generalment actuen com un servei que s'activa davant una necessitat expressada, per part dels docents o bé de l'estudiantat. L'orientació a l'etapa obligatòria i post-obligatòria sovint es concep com la part d'una assignatura més del currículum, majoritàriament a la franja de tutoria.

Com s'ha dit abans, l'acció orientadora també s'inicia quan el propi estudiant, davant les seves inquietuds i confusions, realitza una demanda. En aquest cas normalment es deriva a punts d'informació (no hi ha un protocol comú de derivació) o es treballa conjuntament amb el psicopedagog del centre. L'atenció individualitzada no segueix el mateix protocol a tots els centres educatius, ja que tenen autonomia per decidir i marcar la metodologia a seguir en els casos d'orientació vocacional/professional.

Aquesta metodologia normalment passa per l'atenció individualitzada de l'estudiant per part del professional de psicopedagogia del centre. S'acostuma a regular mitjançant instruments com ara els test d'orientació o les entrevistes enfocades a l'autoconeixement de l'estudiant pel que fa a les seves habilitats, interessos i limitacions. Tal i com ho explicita la Berta aquest instrument va ser l'únic element que associa a un procés d'orientació. En aquest cas no es va fer cap altra acció per tal de treballar la presa de decisions i l'administració del test va quedar com un fet aïllat i, fins i tot, lúdic.

L'elecció de la Berta evidencia estar directament influenciada per dos factors: el seu procés de socialització i l'habilitat per l'idioma fruit de la transferència materna. Pel que fa al seu

⁶ Krumboltz, J.D. (1979). A Social Learning Theory of Career Decision Making. A: A.Mitchell, G. Jones, y J.D. Krumboltz, J.D. (Ed) Social Learning and Career Decision Making. Cranston: The Carroll Press.

procés de socialització es dona dins d'un sistema sexe/gènere⁷ específic que estructura la nostra societat i que funciona des de molt antic. Aquest sistema promou una sèrie d'estereotips, creences, construccions socials, idees, etc. que estan molt arrelades a la societat i, per tant, són força difícils de canviar, però no per això són immodificables.

Un dels mecanismes principals d'aquest sistema resulta precisament en la creació d'un *binomi* que s'encarrega d'atribuir a certes característiques biològiques, determinades potencialitats, limitacions, gustos o aptituds. D'aquesta forma el gènere, masculí o femení, fa referència a les característiques socials i culturals que s'atribueixen de forma diferenciada a homes i a dones, i que incidiran de forma decisiva a les formes de pensar, sentir i actuar de cadascun d'aquests.

Cada persona és ensenyada a ser dona o a ser home, a actuar, triar, expressar-se i viure diferent, de diverses maneres i a càrrec de diferents persones, institucions i voluntats, i cadascú aprèn segons les seves possibilitats. Cadascú, a partir de la interiorització, fa seu en graus diversos el conjunt de mandats de gènere i això determina, evidentment, les "eleccions" que fem. Tal és així que la Berta havia eliminat la possibilitat d'estudiar mecànica i l'explicació que podia donar-nos era que hi ha poques noies fent mecànica i això devia ser per alguna raó. D'aquesta forma, part de les seves habilitats haurien de ser eliminades sense més explicació ja que no pertanyen a les dones. El procés pedagògic de gènere succeeix a les persones sense adonar-se'n, de manera inconscient, malgrat que es tracti d'un procés complex i que es perllongui durant tota la vida.

Davant aquesta situació, la Berta va trobar com a millor opció la identificació professional amb la seva mare i matricular-se a Estudis Anglesos. Hagués pogut acabar la carrera però, per alguna raó, va començar a fer-li soroll i va manifestar la conseqüent pèrdua de motivació pels estudis.

⁷ Rubin, G. (1986). "The Traffic in Women: Notes on the 'Political Economy' of Sex", in Rayna Reiter, ed., *Toward an Anthropology of Women*, New York, Monthly Review Press. <<En aquest article Rubin fa referència al 'sistema patriarcal' com una forma de dominació específica de l'home vers la dona fent èmfasi en que existeixen formes d'organització sexe/gènere molt perjudicials per les dones que no són necessàriament patriarcals. D'aquesta forma el terme 'sistema sexe-gènere' engloba un espectre més ampli de relacions de poder que resideixen en la forma en que les relacions socials es transformen en sexualitat biològica, naturalitzant la relació desigual>>

4. Quarta Part

Fa un parell de setmanes que la Berta ha començat a deixar d'anar a classe i aquest quadrimestre ha suspès gairebé totes les assignatures. Se sent molt desmotivada i això no li havia passat mai, des de sempre ha anat fent les coses amb una actitud positiva, no ha tingut mai gaires dubtes en la seva trajectòria acadèmica o en les coses que ha anat fent, *"...sempre he fet el que tocava fer, i ara és com si tot el que he fet no hagi servit de res."* De cop té molts dubtes i això la fa estar malament, comenta que ara comença a estar de mal humor amb tothom.

L'ambient de la classe és un element que tampoc la convenç ni la motiva per tirar endavant, ja que està molt acostumada a un grup classe similar al d'una escola *"...és que jo des dels cinc anys que vaig amb la mateixa gent a classe, aquí tothom s'està coneixent encara, i a més, està tothom molt content amb les classes i jo no, els professors són molt seriosos i em fa sempre molta por o vergonya, no sé, preguntar coses,..."*.

La Berta creu que ha d'acabar el grau, perquè ara ja ho ha començat. A casa l'animen a que segueixi fent Estudis Anglesos, i que si després vol fer alguna altra cosa ja ho farà. No té clar que pugui acabar-lo si això li suposa estar tant malament. Ens diu que ha de prendre una decisió ja que aquesta situació ja li afecta en tots els aspectes de la seva vida. Tots els àmbits treballats com ara la cerca de les opcions laborals d'Estudis Anglesos, de les ofertes formatives al finalitzar el grau, de les properes assignatures, dels canvis d'hàbits i formes d'estudi, entre altres, no han estat suficients per activar la motivació cap als estudis.

La Berta es troba entre buscar forces per a sostenir aquests estudis o bé abandonar el grau. Li proposem iniciar un procés d'orientació vocacional per tal de resignificar l'elecció feta i treballar una nova tria de cara al proper curs lectiu.

2 Projecte per establir processos d'orientació vocacional a la Universitat

1. Contextualització

Són molts els elements que condicionen el desenvolupament personal, acadèmic i professional de les persones. Actualment es fa difícil parlar de les vocacions com un element primordial per aquest desenvolupament, les realitats contextuais i les diverses situacions socioeconòmiques estableixen una relació tensa i a vegades contradictòria amb el desenvolupament global de les persones. La vocació, entesa com el desenvolupament de tasques acadèmiques o professionals amb èxit a partir de l'existència d'un seguit d'habilitats i d'actituds implícites en les persones, no és vigent en el context actual. Aquesta concepció de l'adquisició de les habilitats i competències es donen en un context de canvi continu en el funcionament de la societat. La manca de contextualització de la definició fa necessari el replantejament del que s'entén per vocació i quina és la influència o determinació que l'entorn exerceix en ella.

Al llarg d'aquest projecte intentarem aproximar-nos a una lectura contextualitzada del que és la vocació i la relació que s'estableix entre aquesta i la societat.

És important conèixer l'entorn en el que ens ubiquem i alhora saber com s'organitza, per ser conscients i conseqüents en la nostra tria vocacional. Però, com dèiem abans, s'ha de tenir molt clar que aquest entorn té una quota de transitorietat molt alta.

Les tries vocacionals ja no condicionen les professions o les ocupacions laborals que al llarg de la vida es desenvoluparan. Així, tal i com diu Castells, M. (1998)⁸ "... se calcula que, en estos momentos, una persona que empiece su vida profesional ahora, a lo largo de la vida cambiará, no de puesto de trabajo, sino de profesión, más

⁸ Castells, M. (1998). *Globalización, tecnología, trabajo, empleo y empresa*. La Factoria, nº 7, octubre de 1998. <http://www.lafactoriaweb.com/articulos/castells7.htm>

o menos cuatro veces.” Aquesta desvinculació tant marcada entre vocació i professió s’ha d’entendre en el marc d’una societat globalitzada i canviant. Els aprenentatges i les competències que anem adquirint de manera formal han d’anar desenvolupant-se i adaptant-se a les necessitats personals i professionals, però també a les necessitats de l’entorn.

En aquest sentit, cal entendre que la formació i l’aprenentatge han de prendre protagonisme al llarg de tota la vida. Les situacions en les que ens anirem trobant requeriran l’aprenentatge d’un seguit d’elements i competències que, de manera sincrònica, es transformaran conjuntament amb l’entorn. És d’aquesta manera, doncs, com les vocacions i interessos també es van modificant i transformant i no esdevenen elements determinants per al desenvolupament global de les persones.

Hi ha diferents perspectives a l’hora de parlar d’aprenentatge al llarg de la vida. Des de la perspectiva més encarada a la promoció del desenvolupament global (personal, professional i acadèmic) de les persones, es parla de la *Formació permanent*, concepte que fa referència a l’educació permanent de les persones en tots els àmbits de la vida; per a la renovació professional, l’ampliació de coneixements amb la continuació d’estudis formals al llarg de la vida, etc.

La formació permanent permet tenir una perspectiva educativa més enllà dels espais formals. En aquest sentit, proposa la transversalitat d’aprenentatges en un mateix moment i al llarg de tota la vida amb una funció personal i social. La funció social, en aquest cas, es dóna quan aquests aprenentatges que es van adquirint es transfereixen a la societat per a la millora de tot el que es pugui anar conformant com a capital humà i capital social.

Per altra banda, i en àmbits més professionalitzadors, es parla del concepte *Lifelong learning*. Aquest terme, utilitzat en contextos de vida professional, s’emmarca en el que la CEDEFOP⁹ defineix com a *Vocational Education and Training* i parteix d’una perspectiva enfocada al desenvolupament de les habilitats

⁹ European Centre For the Development of Vocational Training.
http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/5517_en.pdf

i competències professionals de les persones i per al món laboral, entenent que aquestes tenen una transferència social mitjançant els mercats de treball.

És molt important no confondre la Formació permanent amb el *Lifelong Learning*, Las dues tenen com a finalitat la millora personal, en quant a l'adquisició de competències i aprenentatges. Però, l'òptica des de la qual actuen es diferencia per l'ús i vehiculació cap a un o altre àmbit dels aprenentatges. El *Lifelong Learning* està més adreçat cap a la competitivitat i empleabilitat.

Moltes vegades, no entendre que la vocació i la professió poden ser dos elements que no avancen de manera paral·lela, pot resultar una font de frustració i desembocar en una desafecció o desmotivació educativa que consegüentment, acabi en l'abandonament dels estudis universitaris.

1.1. L'orientació i el context universitari

Al llarg del temps, el fet d'estudiar a la Universitat s'ha anat transformant tant pel que fa a l'estructura com a la funcionalitat social de les Universitats. En aquest sentit, també és important el canvi o la transformació dels rols que l'estudiantat i el professorat han anat patint. Fer una revisió històrica de les transformacions i desenvolupament de la Universitat seria un treball extens i en el que s'hauria de parlar de diferents elements que conformen el sistema educatiu del país. Pretenem doncs, fer una radiografia de la situació actual de l'orientació en el marc de la Universitat Autònoma de Barcelona i la relació que en aquest sentit juga el rol de l'estudiantat.

L'orientació universitària es pot concebre des d'almenys dues perspectives. D'una banda, la perspectiva que parteix de l'ajuda assistencial en els moments puntuals on ja ha sorgit un conflicte o situació inadequada i que per tant, assumeix que l'activació de l'orientació es fa sota una demanda i moltes vegades, amb l'estudiant com a agent passiu. Per altra banda, també trobem l'orientació que parteix dels principis de la prevenció i de la necessitat de les persones a rebre orientació i ser agents actius en aquesta. D'aquesta manera, s'aconsegueix que l'estudiantat

adquireixi un seguit de competències i estratègies que l'ajudaran a desenvolupar-se de la manera més adequada.

El procés d'orientació establert prèviament al moment de transició entre etapes educatives, com a orientació preventiva, i la trajectòria de l'estudiantat en els estudis escollits, serà l'objecte d'aquest projecte. Per a poder analitzar aquest procés serà important parar atenció als diferents elements que expliquen la realitat de l'orientació en el context universitari.

L'abandonament dels estudis universitaris és un fenomen que ha anat creixent al llarg dels anys. Aquest augment ha generat la necessitat d'esbrinar les causes i les conseqüències del fenomen per part de diverses institucions educatives.

La decisió que pren un estudiant d'abandonar els estudis universitaris pot desencadenar-se per diferents motius, com per exemple:

1. La influència d'elements externs.
2. Causes derivades de la institució d'educació superior que acull a l'estudiant.
3. I altres causes derivades del procés d'orientació previ a la incorporació als estudis.

El concepte "abandonament" té diverses interpretacions. Presentem la definició que fa servir el Sistema Universitari Català i que ha estat plasmat en estudis elaborats des de l'AQU (2010)¹⁰. Es defineix l'abandonament com el resultat de calcular el nombre d'estudiants que han estat dos o més anys sense matricular-se a l'ensenyament universitari.

Aquesta definició estableix la manca de matriculació com l'element que permet mesurar el grau d'abandonament. Una definició d'abandonament més àmplia però, també hauria d'incloure altres variables que expliquessin el fenomen des d'una

¹⁰ Gaírin, Joaquin, Figuera, Pilar i Xavier M. Triadó (coord.) (2010) *L'abandonament dels estudiants a les universitats catalanes*. Barcelona: Agència per a la Qualitat del sistema Universitari de Catalunya

perspectiva més global. I que ens permetin esbrinar les causes per tal de fer una intervenció preventiva.

Segons l'AQU, a la Universitat Catalana la taxa d'abandonament es xifrava el curs 2003-2004 en un 33,6%¹¹ dels estudiants. Entenent per abandonament aquells estudiants que iniciaren els seus estudis els cursos 2000-2001 i 2001-2002 i que no es matricularen durant els dos anys següents.

Podem parlar de la desafecció educativa o desmotivació davant els estudis com a causa que incideix directament en el procés d'orientació psicopedagògica, en el marc institucional de la UAB i segons les demandes relacionades amb l'orientació vocacional ateses per la Unitat d'Assessorament Psicopedagògic (UAP).

Pel que fa a la UAB, al curs 2005-2006 la taxa d'abandonament es situava al 30,5%. Aquest percentatge es podria desglossar pel que fa a les titulacions amb més índex d'abandonament. Així doncs, l'àmbit de les Ciències Socials es situava amb un 40% d'abandonaments, al qual el seguien el grup de les titulacions Tècniques amb un 29,6% i en darrer lloc el grup de les titulacions d'Humanitats amb un 17,2%.¹²

Aquestes dades mostren l'elevat nombre d'abandonaments a la UAB. Com ja esmentàvem anteriorment, aquests alts percentatges són conseqüència de diversos motius. No hi ha una causa majoritària que expliqui la taxa elevada, però es podria associar l'alt índex a la tipologia d'orientació o gestió de la informació que els estudiants reben o elaboren prèviament a la tria dels estudis universitaris.

Els seguiments individualitzats duts a terme per la UAP, des del curs 2005/2006 fins al curs 2009/2010, mostren l'augment de les demandes realitzades en relació a l'orientació vocacional, que al primer curs eren d'un 16% passant a un 25% al curs 2009/2010. Els estudiants dels primers cursos de titulació que es dirigeixen a la UAP amb la demanda o interès d'orientació vocacional mostren una sensació

¹¹ AQU (2010), *L'abandonament dels estudis a les universitats catalanes*. Barcelona: Agència per la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (pàg. 62)

¹² AQU (2010), *L'abandonament dels estudis a les universitats catalanes*. Barcelona: Agència per la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (pàg. 63)

d'inseguretat davant la nova situació acadèmica i senten que la carrera escollida no és la idònia. Aquest fet es podria explicar per la inadequació dels processos d'orientació previs que reben a l'hora de fer una tria vocacional.

Per altra banda, també cal destacar que un nombre important d'estudiants que arriben a la UAP sota la demanda d'orientació vocacional o professional, ho fan els últims anys de la titulació. Moltes vegades, la finalització d'una etapa provoca incertesa i desconeixement sobre el futur més immediat. A aquests factors s'afegeix un entorn transitori dins del context socioeconòmic actual.

Tal i com dèiem a la primera part d'aquest document, una transició mal afrontada, ja sigui per pressió externa, angoixa o excés d'informació, pot comportar: fracàs, cansament, pèrdua de l'autoestima, canvi d'expectatives i una problemàtica social que pot conduir a una marginació i conseqüent abandonament dels estudis universitaris.

Davant aquesta realitat, la Universitat ha de prendre mesures per l'orientació prèvia dels futurs estudiants, així com de la seva acollida. L'orientació vocacional s'hauria d'entendre com una acció que va més enllà del marc institucional de la Universitat per a transformar-se en un treball col·laboratiu estructurat amb els centres d'educació secundària post-obligatòria.

1.2. L'orientació

Quan es parla d'orientació normalment es fa en tres variants, l'orientació educativa, la professional i la vocacional. Aquests tres tipus van íntimament lligats entre ells, ja que tenen en comú la voluntat de sistematitzar un seguit d'accions adreçades a les persones per a que engeguin un procés d'autoconeixement personal, de coneixement de l'entorn i una final pressa de decisions respecte els diferents àmbits en què es classifica (àmbit educatiu, àmbit professional i àmbit vocacional).

L'orientació vocacional s'ha de diferenciar de l'orientació professional. Aquesta última treballa aspectes com les competències laborals associades a un seguit de professions, i per tant estableix una vinculació directa entre formació acadèmica i món laboral o especialització professional. L'orientació professional s'inicia o s'enfoca un cop l'etapa de formació superior és a punt de finalitzar, per exemple un Grau, Postgrau o Màster.

L'orientació vocacional és un dels objectius fonamentals de qualsevol sistema educatiu i un procés que ha de ser assumit per tots els agents implicats en les diferents etapes. S'entén aquesta com el procés en el qual una persona inicia un seguit de tasques que la conduiran a escollir i a prendre les decisions d'una manera racional, pel que fa referència al seu futur més pròxim. L'orientació hauria d'estar present de manera transversal al llarg de tot el període de l'educació secundària obligatòria i post-obligatòria a les assignatures, per tal d'aportar la transferència possible dels continguts a uns estudis posteriors o a la vessant pràctica d'aquests.

El desenvolupament vocacional forma part del desenvolupament personal, ja que permet explorar els interessos i limitacions de cadascú i vehicular-los cap a la tria d'estudis adients, en aquest cas. Des de la Universitat s'ha de facilitar a l'estudiant una adequada elecció i formació de cara al seu futur professional i desenvolupament personal.

El procés d'orientació vocacional és el que té més pes al moment d'escollir uns estudis front d'uns altres, és per tant l'eina necessària que tot jove necessita per afrontar la transició entre l'etapa d'educació secundària i estudis superiors (Universitat o Cicles Formatius de Grau Superior).

Aquest procés es podria estructurar de la següent manera:

- *Coneixement de l'entorn*: Dotant a l'estudiant de les competències necessàries per tal de saber escollir el que es necessita de l'entorn, la gestió i interpretació de la informació que aquest ens dóna per a la transformació

de la informació en coneixement significatiu i útil per a l'estudiant. És un procés on l'estudiant pren un rol actiu.

- *L'autoconeixement*: es planteja en aquest sentit com un procés. Consisteix en delimitar les característiques de cadascú i posar-les en reacció per veure'n les limitacions o potencialitats que es té. En aquest sentit també és important que l'autoconeixement desemboqui en autoestima vocacional, sentir-se capaç de desenvolupar les competències analitzades. L'autoestima requereix un feedback constant amb l'entorn.
- *Presa de decisió, participació o empoderament*: la presa de decisions és una estratègia, i és però un procés que cal seqüenciar:
 - o Veure la necessitat de prendre una decisió
 - o Necessitat de clarificar alternatives, identificar les possibilitats (marcades degudament pel coneixement de l'entorn, i l'autoconeixement).
 - o Assignar una sèrie de valors a les diverses opcions, mitjançant per exemple un quadre amb avantatges i inconvenients.
 - o A partir de la tria segons els procés seguit cal analitzar el pes de les diferents opcions, tot mitjançant un procés de raonaments coherents amb la resta de passos. I amb la guia de la persona orientadora si és necessari.
 - o Actuació d'acord amb la decisió presa. Projecte formatiu i professional.

L'estudiantat és el principal interessat en la presa de decisió final i per això la seva participació, amb un rol molt actiu, ha d'estar present durant tot el procés d'orientació vocacional.

Aquests passos poden ser útils com una guia per a la presa de decisió de caràcter vocacional. En general, aquesta perspectiva per a la presa de decisions es pot fer extensiu en la major part de l'escolarització. Si només es prenen decisions de manera raonada i conscient en els moments clau de transició o d'impàs no s'afavoreix l'autonomia i l'empoderament de les persones.

La Universitat, com a institució educativa, ha de formar part d'aquest procés per a la presa de decisió i per tant, ha de poder donar resposta a la problemàtica de l'abandonament i de certes actituds dins les aules. La proposta en aquests sentit és la d'aportar estratègies i accions d'intervenció coordinades amb els centres d'educació secundària post-obligatòria i orientades a potenciar una adequada tria de titulació universitària, amb la maduresa vocacional necessària que aquesta requereix.

En aquest sentit, la UAB planteja diferents recursos pel que fa a la transició secundària-universitat i per l'acollida d'estudiants. Aquestes accions o recursos estan dins el marc del que s'ha anomenat Pla de Transició i Acollida de la secundària a la Universitat. Aquest va dirigit a estudiants potencials de la UAB, i per tant el que pretén és guiar a l'estudiant en la tria dels estudis i en l'acollida durant el primer any de titulació.

Algunes de les propostes d'aquest Pla van des de jornades de portes obertes per aquells estudiants que cerquin informació sobre titulacions, programes d'acollida als estudiants de primer curs, etc. Entre les propostes d'aquest pla podem trobar el Programa Argó, que definirem com a activitat prèvia d'ingrés a la Universitat.

El **Programa Argó** es planteja al curs 2003-2004 per tal de ser un programa d'enllaç amb l'educació secundària i l'educació superior. Ofereix assessorament i orientació a estudiants de batxillerat i de cicles formatius de grau superior. Aquest programa es planteja un seguit d'objectius¹³:

1. *Estrènyer i enfortir els vincles de la UAB amb l'ensenyament secundari, apropant l'Autònoma a la secundària i la secundària a l'Autònoma, és a dir ampliant el coneixement mutu entre ambdues etapes educatives.*
2. *Facilitar als estudiants de batxillerat i de cicles formatius la transició i l'acollida a la Universitat.*
3. *Oferir al professorat de secundària la possibilitat d'actualitzar coneixements i conèixer centres d'estudis, projectes i recerques que es fan a l'Autònoma.*

¹³ ICE () Objectius. En Programa Argó, Bellaterra :UAB < <http://www.uab.es/ice/argo/>>

Aquests objectius s'estructuren mitjançant un seguit d'activitats que van adreçades tant als estudiants com als docents d'educació secundària;

- Treballs de recerca de batxillerat; donant assessorament als temes proposats per professors/es de la UAB, per temes proposats pels estudiants i assessorament en treballs de recerca vinculats a l'estada a l'Empresa, en aquest cas la UAB actua com a empresa.
- Estadades a empresa; com a opció del batxillerat es poden oferir estadades a empreses als estudiants d'aquesta etapa educativa, per al primer contacte amb el món laboral, l'adaptació als centres de treball, com ja s'ha esmentat anteriorment la UAB en aquest cas actua com empresa col·laboradora.
- Formació en centres de treball; activitat dirigida als estudiants de CFGS, als quals s'ubica segons la seva branca als departaments adients.

Per altra banda, el **Programa d'Assessors d'Estudiants** (PAE) és una iniciativa sorgida a la UAP el curs 2002-2003, aquest programa pretén establir una relació entre estudiants de primer i estudiants d'altres cursos de les mateixes titulacions per tal de fer efectiva la tutoria entre iguals, la intenció que es planteja és:

"...introduir l'estudiant en la dinàmica de la universitat, fent-lo partícip d'aquelles activitats que cooperin a la seva formació integral i que tingui un rol més actiu en el seu procés d'ensenyament-aprenentatge i la seva integració social." (2007:57)¹⁴

Així doncs aquest actua com a recurs d'acollida per a l'estudiant que s'incorpora a la UAB. L'acollida es fa des de la perspectiva de suport acadèmic, per a la resolució de dubtes de funcionament de les assignatures, recursos i coneixement de les facultats, etc. Però alhora la figura de l'assessor/a vetlla per la integració de l'estudiant a la Universitat i la seva participació activa en aquesta.

La persona que actua com a assessora prèviament rep el recolzament i la formació adient per a poder exercir la seva tasca. Aquesta formació està sempre vinculada a les necessitats que poden sorgir tant a nivell de grup com individual.

¹⁴ Chancel, Gabriel., Jordana, Mirentxu. i Roser Pericon (2007) *La tutoria entre iguals en el marc de l'EEES: cinc anys de funcionament del Programa d'Assessors d'Estudiants a la UAB*. Barcelona: UAP-UAB

Aquest programa actua com a eina de prevenció davant la possibilitat que l'acollida als estudis i a la UAB no sigui efectiva per a estudiants que mesos enrere encara se situaven en institucions d'educació secundària. El fet de treballar horitzontalment garanteix que aquesta acollida sigui alhora més significativa per als estudiants.

Tant el Programa Argó com el Programa d'Assessors d'Estudiants es poden qualificar com a programes per a la prevenció de l'abandonament i la passivitat de l'estudiantat tant en el l'àmbit acadèmic, com en l'àmbit de la participació. Són instruments que la UAB té en compte per a l'acollida i la transició entre etapes.

Un cop esmentats els diferents recursos que la UAB disposa per a què l'estudiant de primer sigui acollit institucionalment, cal parlar dels processos d'orientació que les institucions d'educació secundària post-obligatòria disposen per als seus estudiants davant la situació de transició entre una institució i una altra.

1.2.1. L'orientació vocacional als centres d'educació secundària post-obligatòria

Els centres d'educació secundària que ofereixen batxillerat i que depenen del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, es divideixen entre els de caràcter públic i els de caràcter privat-concertat. La quantitat de centres públics que van oferir aquest tipus de formació durant el curs 2009-2010¹⁵ va ser de 454, en els quals 54.379 foren estudiants de batxillerat. Als 247 centres privats-concertats hi varen haver 30.683 estudiants de batxillerat. Pel que fa als centres d'educació secundària, que ofereixen formació en CFGS de caràcter públic a Catalunya, se'n compten 192 durant el curs 2009-2010, amb un total de 30.723 estudiants. De caràcter privat-concertat n'hi havia 94 amb un total de 12.840 persones.

Així doncs el percentatge de les persones susceptibles de ser estudiants universitaris és del 10,60% aproximadament.

¹⁵ Dades extretes: Departament d'Educació (2010) *Educació estadística 2009-2010*. Barcelona: Generalitat de Catalunya

A continuació presentem trets característics generals sobre la situació actual de l'orientació vocacional a l'educació secundària post-obligatòria. Es centra l'atenció al tipus d'orientació que es desenvolupa en les dues etapes educatives font de futurs estudiants de la Universitat, el Batxillerat i els Cicles Formatius de Grau Superior.

El **Batxillerat**, contempla una hora a la setmana de tutoria en gran grup. L'acció tutorial es defineix a partir de diferents directrius que la LEC¹⁶ regula:

“6. L'acció tutorial al batxillerat ha de reforçar l'orientació de caràcter personal, acadèmic i professional prestada als alumnes; amb aquest objectiu, el Departament ha d'establir mecanismes de coordinació entre els centres que imparteixen batxillerat, els centres que imparteixen formació professional de grau superior i les universitats.”

Cada centre elabora d'acord amb els seus documents institucionals el Projecte d'Acció Tutorial segons etapes educatives. Moltes de les accions que es disposen en aquests projectes es basen en la informació que l'entorn ofereix en matèria d'estudis universitaris o estudis de formació professional.

Al Cicles Formatius de grau superior (CFGS), l'acció tutorial es desenvolupa durant els dos anys del cicle dins les hores de tutoria. Es dona informació acadèmica i professional enfocada a la orientació professional, per tractar-se de una formació professionalitzadora.

Durant l'etapa d'Educació Secundària Obligatòria es treballa l'orientació educativa a partir dels espais de tutoria, on la persona que tutoritza el curs té a l'abast els recursos donats pels professionals de Psicopedagogia del centre o fins i tot pels Equips d'Assessorament Psicopedagògic (EAP) que posen a l'abast dels docents recursos per a l'orientació i l'acció tutorial.

Per contra, el tractament que es dona a l'orientació vocacional/professional en aquesta etapa (Batxillerat) es concreta en **fets informatius**, com els Punts

¹⁶ Departament d'Educació (2009), *Capítol II. Ensenyaments de Règim general, Article 61. Batxillerat* Barcelona: Generalitat de Catalunya

d'Informació Juvenil que, a demanda de les administracions locals, recorren els Instituts d'un municipi, l'accés als serveis que la Generalitat posa a l'abast de les poblacions com el Bus de les Professions. No hi ha un treball transversal d'orientació vocacional dins les aules.

Tal i com dèiem a la primera part d'aquest document, l'orientació també s'activa en el moment en què el propi estudiant davant les seves inquietuds i confusions realitza una demanda. En aquest cas normalment es deriva a punts d'informació (no hi ha un protocol comú de derivació) o es treballa conjuntament amb el psicopedagog del centre. Aquesta atenció individualitzada no segueix el mateix protocol a tots els centres educatius, aquest té l'autonomia per decidir i marcar la metodologia a seguir en els casos d'orientació vocacional/professional.

Aquesta metodologia normalment passa per l'atenció individualitzada de l'estudiant per part de la Psicopedagoga del centre i s'acostuma a regular mitjançant instruments com ara els test d'orientació o les entrevistes enfocades a l'autoconeixement de l'estudiant pel que fa a les seves habilitats, interessos i limitacions.

Per acabar, cal aclarir que no hi ha un seguiment posterior dels estudiants que continuen els estudis universitaris de manera que no es coneix quina ingerència ha tingut l'assessorament vocacional en aquells que durant el batxillerat van rebre aquest tipus d'orientació. Algunes d'aquestes tasques de seguiment podrien ser assumides per la Universitat, com a proposta per concebre l'orientació com un procés.

2. Proposta

L'augment en la demanda per part de l'estudiantat de la UAB d'assessorament i seguiment individualitzat per a l'orientació en el canvi d'estudis o abandonament d'aquests, és un element a tenir molt present a l'hora de parlar d'un tipus d'intervenció orientadora de caràcter preventiu.

El canvi d'estudis sol estar provocat per, d'una banda, la manca de reflexió i treball per a la presa de decisió i d'altra, per un procés inadequat degut al seu caràcter purament informatiu. Això implica una manca de treball significatiu per a la presa d'una decisió tant important com és la tria d'uns estudis universitaris.

En aquests casos, des de la UAP, s'atenen les demandes individuals d'orientació vocacional. Sovint, aquesta demanda ve acompanyada d'un sentiment de frustració i desencant davant la tria primerenca dels estudis universitaris, explicada la major part de les vegades per la inexistència d'un procés adequat d'orientació i presa de decisions.

Si aquesta orientació, concebuda com un procés en el qual l'estudiant és la part activa en la gestió de la informació i consegüentment en la presa de decisió, es fa prèviament a la incorporació a la universitat, possiblement la tria inicial dels estudis serà quelcom raonat i treballat per l'estudiant d'acord amb els seus interessos i limitacions.

Que en el procés d'orientació el protagonisme recaigui en l'estudiant, moltes vegades permetrà prevenir el tràngol que molts dels estudiants passen quan se n'adonen, durant el primer o segon any de carrera, que la tria de titulació no ha estat l'adequada.

Al llarg d'aquesta segona part del document es presenta una proposta per a l'orientació i seguiment de l'estudiantat. Aquesta té un caràcter preventiu per totes les qüestions que hem anat esmentant. En tot moment del procés, l'estudiantat ha de ser un agent actiu per tal de potenciar l'augment de la motivació i afecció educativa dins les aules universitàries.

2.1. Orientació en etapes de transició

En aquest àmbit, l'assessorament implica un treball de recerca acotat, l'eliminació d'opcions, l'organització d'idees i l'aprofundiment de punts molt concrets en relació a titulacions, assignatures, etc. Es tracta d'un període de treball en el qual s'hauran d'explicitar preferències, interessos, característiques personals i de l'entorn personal i laboral. L'estudiant no ha de ser un receptor passiu sinó que ha d'esdevenir un actor implicat en el seu procés d'elecció. Mitjançant l'entrevista, procés de comunicació interpersonal, l'objectiu fonamental de la nostra intervenció serà ajudar a que l'estudiant descobreixi noves possibilitats en si mateix i utilitzi els seus propis recursos.

Considerem important treballar la resignificació de la informació de tot tipus i per vies molt diverses. L'excés d'informació pot ser un problema si no implica el coneixement necessari per a saber-la gestionar. Generalment, aquesta allau d'informació pot arribar a obturar o paralitzar les accions concretes de l'estudiant, ja que no pot ser tramitada correctament. La sensació de dubte continu, ansietat i paràlisi en la presa de la decisió poden ser algunes de les conseqüències de la mala gestió i falta de comprensió de la informació en referència a la tria acadèmica.

L'orientació vocacional és un procés d'ajuda tècnica davant d'una situació d'incertesa. Cal que estigui estructurada adequadament per a ajudar a l'estudiant a explicitar i desenvolupar les seves aptituds, interessos, possibilitats i descobrir qui és, què vol, què pot i què ha de fer.

A continuació es presenta una proposta de guió, dividit en etapes, que ens servirà per dinamitzar el procés per a la presa de decisions en la tria vocacional i acadèmica.

És important tenir en compte que el guió de treball està subjecte a la flexibilització que les diferents situacions presentin. No tots els estudiants acudeixen a l'assessorament amb les mateixes necessitats, demandes i punts de partida.

Podem definir com una **primera etapa** el treball d'autoconeixement que permet a l'estudiant aprendre sobre un mateix en qüestions de potencialitats, interessos i limitacions. Aquest s'ha de percebre pels estudiants com un procés en el qual ells actuen activament, fent un treball que acabarà posant en acció les competències i actituds personals. L'activament d'aquestes permet potenciar-ne d'altres i poder arribar a assolir la maduresa vocacional necessària per la presa de decisió.

En una **segona etapa** s'analitzen les aptituds intel·lectuals i els conseqüents àmbits professionals. Eines com els tests d'orientació vocacional poden ser útils per iniciar aquesta reflexió i adequació a les tipologies proposades més adients. Altres elements que es treballen a mode d'accions i intervencions orientadores és el treball autònom sobre el coneixement de l'entorn, en aquest cas per a poder esbrinar el seguit d'alternatives formatives que aquest ens ofereix. El treball personal i autònom donaran a l'estudiantat les eines necessàries per poder prendre decisions.

Durant aquestes etapes, a mode de síntesi, podem dir que en primer lloc es treballen el que "puc i vull fer" i s'analitzen quines són les "meves aptituds i actituds" per així rumiar quines són les "meves possibilitats" dins un entorn definit. A posteriori, l'estudiant ha de conèixer els condicionants que hi ha en qualsevol elecció i com els valors (individuals i socials) influeixen en l'elecció de la futura carrera. Durant aquestes primeres etapes es pot iniciar el treball amb els resultats obtinguts en els qüestionaris d'interessos i habilitats.

Durant la **tercera etapa** es reorganitza i resignifica la informació i la documentació que té l'estudiant. Es fa un recull de dubtes (selectivitat, proves d'accés, tipus de prova, orientacions pràctiques, etc.), titulacions possibles, accessos, pla d'estudis, assignatures, especialitats, entre altres. L'objectiu és transformar la informació en coneixement, implicar a l'estudiant i fer-ne una valoració en funció dels interessos.

L'última i **quarta etapa** fa referència directa al moment de la presa de decisions.

Finalitzat el procés caldrà que l'estudiant consulti als professionals i tingui present els reptes de les diferents alternatives.

D'aquesta forma procurem arribar a una certa maduresa vocacional, reduint l'atzar i la incertesa en l'elecció mitjançant el treball coordinat amb els professionals implicats, a l'organització adequada de la informació i a les avaluacions realistes sobre un mateix i sobre les pròpies possibilitats.

A continuació es presenta el guió per a la realització de les diferents etapes de treball entre l'estudiant i la persona orientadora.

PROTOCOL PER A LA PRESA DE DECISIONS EN LA ORIENTACIÓ

Pas 1	Pas 2	Pas 3	Pas 4	Pas X
<p>PART 1: Anàlisi d'aptituds i actituds mitjançant els interessos, limitacions i potencialitats.</p> <p>PART 2: Proposta d'elaboració d'un llistat que l'estudiant ha d'elaborar mitjançant un procés d'autoreflexió autònom sabent posar exemples del perquè de les limitacions i potencialitats i potser pensar en quina transferència pot existir en l'àmbit acadèmic.</p>	<p>PART 1: Treball conjunt amb la persona orientadora de les limitacions, potencialitats i interessos de l'estudiant. Aquest pas esdevé necessari per tal de poder realitzar un procés autocrític d'un mateix, inserir en la necessitat d'aquest treball per a la transferència dels resultats obtinguts cap els estudis.</p> <p>PART 2: S'ha de delimitar l'entorn a nivell físic (Cercle; entorn proper, mig i llunyà, segons autolimitacions i possibilitats personals).</p> <p>Proposta de prospecció de les ofertes formatives que l'entorn ofereix (en aquest cas es concreta a la UAB) segons els resultats prèviament treballats.</p> <p>En els casos que els interessos no vagin enfocats cap a la incorporació als estudis universitaris caldrà que la prospecció es centri en altres institucions o alternatives.</p> <p>Treballar la competència de gestió de la informació per a la transformació en coneixement significatiu i útil.</p>	<p>PART 1: Buidat i treball sobre l'anàlisi dut a terme per l'estudiant pel que fa a les possibilitats de formació universitària que l'entorn ofereix. Aquest treball s'ha de caracteritzar per la constant argumentació sobre les alternatives, d'aquesta manera s'hauria d'apreciar la resignificació de la informació i la transformació d'aquesta en coneixement.</p> <p>PART 2: Després del buidat de l'entorn han de quedar un seguit d'opcions. Aquestes han de ser madurades per l'estudiant de manera autònoma, així doncs es deixarà una setmana per a l'autoreflexió sobre les opcions.</p>	<p>Potser l'estudiant arribi amb una decisió presa pel que fa a l'elecció dels estudis universitaris. En aquest moment és desitjable arribar a una possible primera tria d'estudis. En aquest cas, l'estudiant ha d'iniciar el procés necessari i conseqüent de la decisió presa.</p> <p>En el cas que l'estudiant, després del temps de reflexió sobre les diferents opcions, no pugui prendre una decisió ferma, s'haurà d'iniciar altre cop el procés o potser contemplar altres elements que estiguin condicionant i dificultant aquesta presa de decisions.</p>	
<p><i>Què puc i vull fer?</i> AUTOCONeixEMENT</p>			<p><i>Què m'ofereix l'entorn i com m'influencia en la tria dels estudis?</i> CONeixEMENT DE L'ENTORN</p>	
			<p>PRESA DE DECISIÓ</p>	

2.2 Seguiment de l'estudiant a la Universitat

Iniciar uns estudis universitaris, com ja s'esmentava anteriorment, pot ser fruit d'un procés més o menys estructurat de presa de decisions o fruit d'una decisió sense arguments treballats amb anterioritat i sòlids.

En qualsevol dels dos casos, una decisió no és quelcom que esdevingui determinant, invariable en el temps i en l'entorn. Les persones es transformen igual que ho fa el nostre entorn i per tant, al llarg de la vida les decisions preses van canviant. Alhora aquestes es transformen i desemboquen en la necessitat de prendre més decisions.

En l'àmbit universitari i donat que actualment els estudis s'estructuren de manera gradual (estudis de grau i postgrau), hi ha molts moments on es fa necessària l'orientació. Plantejar-se la continuació de la carrera acadèmica i professional amb la voluntat de seguir estudiant moltes vegades comporta dubtes. És necessari establir mecanismes per tal que l'estudiantat sigui capaç d'ubicar-se al context adequat segons les seves potencialitats i interessos. En aquest sentit, el procés es facilita gràcies a l'experiència que el grau o la titulació anterior ha proporcionat a l'estudiant i de les competències adquirides al llarg de la seva formació. Així doncs, el protocol presentat anteriorment ens podrà orientar en el treball amb els estudiants universitaris que vulguin seguir amb la seva formació dins aquest àmbit.

És important establir un seguiment per als estudiants que en etapes de transició fan ús de l'orientació. El seguiment proposat donaria la informació necessària per conèixer la utilitat de les eines treballades durant el procés d'orientació i així, valorar les accions dutes a terme. D'aquesta forma, pren sentit entendre l'orientació com un procés continuat i d'autogestió en la presa de decisions que pren diferents formats al llarg de la vida.

3. En síntesi

Considerem important dissenyar, desenvolupar, implementar i avaluar un projecte d'orientació articulat entre els diferents nivells educatius ja que:

- ✓ No hi ha un mínim comú en quant a l'orientació en l'educació secundària post obligatòria i universitària.
- ✓ La manca d'orientació es configura com una causa important de l'abandonament d'estudis universitaris durant els dos primers cursos acadèmics.
- ✓ Si bé els estudiants reben un excés d'informació de nombroses fonts i canals, aquesta no es treballa, ni es proporcionen les eines per a què la informació es transformi en coneixement.
- ✓ La Universitat ha de formar part d'aquest procés ja que és un dels actors essencials per al desenvolupament vocacional/professional i personal dels estudiants.

FITXA TÈCNICA DE LA PROPOSTA

Destinatari del Projecte

- **Directes:**

Població diana específica:

- ✓ Estudiants de 2n curs de batxillerat i de l'últim curs de CFGS.
- ✓ Estudiants universitaris.

- **Indirectes:**

- ✓ Els Centres: es busca complementar la feina dels professionals de l'orientació que treballen des dels Centres d'Educació Secundària Post-Obligatòria.
- ✓ La Universitat: Oferir, més enllà de la informació, un servei d'orientació vocacional que vagi en benefici de futurs estudiants de la UAB. Ser capdavantera en un projecte de col·laboració amb els centres de secundària, fent més present la institució universitària en la societat (transferència).
- ✓ Unitat d'Assessorament Psicopedagògic: prevenir l'abandonament a primer curs i evitar la frustració dels estudiants.

Parts implicades al projecte

Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya:

- ✓ Centres d'educació de secundària post obligatòria.

Universitat Autònoma de Barcelona:

- ✓ Institut de Ciències de l'Educació (ICE). Campus Ítaca. Programa Argó. UAP.

Objectius Generals:

- ✓ Augmentar la presència de la UAB al sistema educatiu i a la societat catalana.
- ✓ Oferir un servei d'orientació als centres d'educació secundària post-obligatòria, complementant la tasca d'orientació dels centres.
- ✓ Establir un protocol i els recursos de seguiment i orientació necessaris per als estudiants de la UAB.

Objectius Específics:

- ✓ Enriquir el servei d'informació a futurs estudiants de la UAB amb un servei dotat de professionals que portin endavant un procés d'orientació vocacional.
- ✓ Crear nous canals entre els professionals dels centres de secundària i els professionals de la UAB.
- ✓ Donar una resposta coherent i adequada a les necessitats educatives dels estudiants mitjançant mecanismes de coordinació entre professionals, serveis o institucions de la zona.
- ✓ Implicar als estudiants de batxillerat en el seu futur procés d'aprenentatge universitari, enriquint la seva experiència com a estudiant universitari.
- ✓ Promoure l'enriquiment de l'experiència de l'estudiant pre universitari i universitari, tant a nivell personal com acadèmic.

Objectius metodològics

- ✓ Establir un procés integral d'inici, de seguiment i de devolució, posterior a la rebuda i la gestió d'informació.
- ✓ Fomentar el treball i la implicació dels estudiants en el seu futur acadèmic.
- ✓ Realitzar una tasca preventiva per tal d'evitar la pèrdua de motivació durant els dos primers cursos d'estudis universitaris.
- ✓ Establir canals previs de treball rellevants per incidir en els nivells d'abandonament durant el primer curs d'estudis universitaris.

- ✓ Optimitzar els recursos disponibles creant un eina que permeti iniciar el procés d'orientació professional detectant situacions en les que sigui necessari un assessorament i seguiment individualitzat.
- ✓ Oferir una eina *on line* que permeti treballar amb els estudiants de secundària la seva orientació vocacional, en els diferents passos d'aquest procés.

Fases del projecte

Fase 0. Disseny del projecte

- Revisió bibliogràfica i consulta a experts.
- Identificar els centres d'ensenyament secundari post-obligatori susceptibles a participar del projecte.
- Identificar els ens públics que ofereixen, dins de l'orientació educativa, una orientació vocacional directa als estudiants.
- Analitzar la informació que reben els estudiants a través de: Jornada de Portes Obertes, Saló de l'Ensenyament, xerrades informatives als centres, etc.
- Analitzar la informació que reben els estudiants per altres vies (ens locals, centres, bus de les professions, etc.).
- Analitzar, elaborar i preparar el material web (Test, suport web, formularis d'avaluació, etc.).

Fase 1. Coordinació dels ens implicats a la UAB.

- Analitzar i discutir el projecte per part dels diferents agents implicats.
- Acordar les línies de treball.
- Coordinar la implementació i avaluació del projecte.
- Fer una prova pilot dels qüestionaris i test durant el Saló de l'Ensenyament.

Fase 2. Primer contacte amb els orientadors del centre de secundària

- Exposar les diferents línies de treball i coordinar temps.

- Presentar i proposar l'ús de l'eina *on line* per iniciar el procés d'orientació.
- Explicitar les particularitats que defineixen: informació, orientació educativa, orientació vocacional i orientació professional.

Fase 3. Treball sobre els test amb els estudiants

- Oferir suport per l'aplicació i anàlisi dels resultats dels tests i qüestionaris administrats pels professionals del centre.
- Analitzar els resultats col·lectius dels tests i detecció de necessitats.
- Determinar quins estudiants cal que continuïn amb el procés d'orientació vocacional.

Fase 4. Continuïtat del procés d'orientació vocacional

- Establir un calendari de treball entre el centre i els professionals de la UAB per a desenvolupar el procés d'orientació.
- Desenvolupar les tres sessions d'orientació, devolució i presa de decisions.

Fase 5. Avaluació

- Avaluació externa.

Del Projecte

- Valorar el projecte per part dels agents externs a la UAB.
- Establir les pautes d'avaluació que faran els professionals dels centres i els estudiants participants, acabat el procés d'assessorament.

- Avaluació interna.

Del Projecte

- Valorar el projecte per part dels agents interns de la UAB (indicadors d'avaluació).

Dels resultats

- Avaluar els resultats del projecte amb les variables establertes.
- Fer el seguiment dels estudiants beneficiaris del projecte durant el primer curs lectiu a la UAB (avaluació a curt termini).
- Avaluar la intervenció un cop finalitzat el primer curs lectiu a la UAB (avaluació a llarg termini).

Fase 6. Devolució als Centres.

Coordinar reunions amb els professionals implicats i presentar els informes pertinents.

Cronograma

	Fase 0 Disseny del projecte	Fase 1 Coordinació ens UAB i els centres d'Educació Secundària	Fase 2 Avaluació de test i detecció estudiantat	Fase 3 Sessions d'orientació individual	Fase 4 Procés de seguiment	Fase 5 Avaluació	Fase 6 Devolució als centres
Mes 1	✓	✓					
Mes 2		✓	✓				
Mes 3			✓	✓			
Mes 4			✓	✓			
Mes 5				✓			
Mes 6				✓			
Mes 7					✓		
Mes 8							
Mes 9					✓	✓	
Mes 10					✓	✓	
Mes 11					✓	✓	✓
Mes 12					✓	✓	✓

BIBLIOGRAFIA

- Bauman, Zygmunt (2007) *Miedo líquido: La sociedad contemporánea y sus temores*. Barcelona. Paidós Ibérica.
- Castells, M. (1998). *Globalización, tecnología, trabajo, empleo y empresa*. La Factoria, nº 7, octubre de 1998.
<http://www.lafactoriaweb.com/articulos/castells7.htm>
- Departament d'Educació (2010) *Educació estadística 2009-2010*. Barcelona: Generalitat de Catalunya
- Departament d'Educació (2009), *Capítol II. Ensenyaments de Règim general, Article 61*. Batxillerat Barcelona: Generalitat de Catalunya
- European Centre For the Development of Vocational Training (2011). *Research Paper N° 17. Vocational education and training is good for you*. Luxembourg: Publications Office of the European Union
http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/5517_en.pdf
- Freire, Paulo (1970) *Pedagogía del Oprimido*. 2ª Ed. Mèxic: Siglo XXI
- Gaírin, Joaquin, Figuera, Pilar i Xavier M. Triadó (coord.) (2010) *L'abandonament dels estudiants a les universitats catalanes*. Barcelona: Agència per a la Qualitat del sistema Universitari de Catalunya
- AQU (2010), *L'abandonament dels estudis a les universitats catalanes*. Barcelona: Agència per la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (pàg. 62)
- Krumboltz, J.D. (1979). *A Social Learning Theory of Career Decision Making*. A: A.Mitchell, G. Jones, y J.D.
- Martínez, Màrius (2009). *La orientación y la tutoría en la Universidad en el marco del Espacio Europeo de Educación Superior*. Revista Fuentes, núm. 9,
- ICE () Objectius. En Programa Argó, Bellaterra :UAB <
<http://www.uab.es/ice/argo/>>
- Rubin, G. (1986). *The Traffic in Women: Notes on the 'Political Economy' of Sex*, in Rayna Reiter, ed., *Toward an Anthropology of Women*, New York, Monthly Review Press.
- Chancel, Gabriel, Jordana, Mirentxu. i Roser Pericón (2007) *La tutoria entre iguals en el marc de l'EEES: cinc anys de funcionament del Programa d'Assessors d'Estudiants a la UAB*. Barcelona: UAP- UAB.